

A T. Alkotmánybíróság részére
a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság útján

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (Abtv.) 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg

- a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 29.M.3205/2014/19. számú;
- a Fővárosi Törvényszék 5.Mf.680.532/2015/12. számú és
- a Kúria Mfv.I.10.790/2016/7. számú ítéletének

alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. §-ának megfelelően azokat semmisítse meg.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

a) A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése

Bírói szolgálati jogviszonyban állok, ennek ellenére a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (Bjt.) 35. § (2) bekezdésében foglalt intézkedést a munkáltatóm elmulasztotta, erre vonatkozó munkáltatói intézkedés egyáltalán nem született. Ennek következtében a rám kiosztott ügyek száma véletlenszerűen változik, a beérkező ügyeket ugyanis egyszerűen szétsztyják a bírák között, függetlenül annak vizsgálatától, hogy az eljárási és ügyviteli határidők betartására van-e lehetőség.

A keresetemben azt kértem, hogy a bíróság kötelezze a munkáltatót a Bjt. 35. § (2) bekezdése szerinti intézkedés megtételére, a rám kiosztott ügyek számának meghatározására.

A keresetet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 29.M.3205/2014/19. számú ítéletével elutasította. Az indokolás két fő pont köré csoportosítható:

I. a munkaügyi bíróság szerint konkrét, egyedi jogsérelem fennállása esetén lehet csak a jogvitát elbírálni;

II. nem állnak rendelkezésre a megfelelő végrehajtási szabályok, metodika, így nem állapítható meg, hogy a munkáltató mulasztást követett-e el.

FŐVÁROSI KÖZIGAZGATÁSI ÉS MUNKAÜGYI BÍRÓSÁG	
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK 7.	
FŐLAJSTROMSZÁM	
KEZDŐIRATON:	
Postán/Gyűjtőládába/Személyesen/E-mailen/Faxon/Élirat/Kézbesítéssel	
Érkezett:	2018 -04- 05
PÉLDÁNY:	IV.....
MELLÉKLET:	KÖZTÜK:.....
FŐLAJSTROMSZÁM:	
UTÓIRATON:	

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV / 738 -0 / 2018
Érkezett:	2018 ÁPR 21.
Példány:	3
Kezelőiroda:	
Melléklet:	4 db

A munkaügyi bíróság kimondta, hogy a Bjt. 35. § (2) bekezdése alapvető jelentőségű jogosultság, amelynek az ügyek kiosztásakor érvényesülnie kell, ennek jogkövetkezményeit azonban nem vontak le.

A bíróság megállapította, hogy az említett jogszabályhely nem ad iránymutatást a munkáltató, illetőleg a munkáltató vezetője számára. Erre vonatkozó előírás hiányában nem állítható, hogy a munkáltató a beérkező ügyek szétosztásával mulasztást követett volna el. Ameddig nincs jogszabály, szabályzat, egyéb előírás a Bjt. 35. § (2) bekezdésében említett ügyszám meghatározásának metodikájára, addig egy egyedileg indított, de konkrét jogsérelmet nem tartalmazó munkaügyi perben az alperesi gyakorlat nem kifogásolható. Konkrét jogsérelemnek azt tartotta volna, ha a felperes az eljárási és ügyviteli szabályok betarthatatlanságára, a munkateher aránytalanságára, alperes részéről őt ért szankciókra hivatkozik.

A fellebbezésemben sérelmeztem, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a Bjt. 35. § (2) bekezdésében foglaltakat, illetve a bizonyítási kötelezettségre vonatkozó tájékoztatást elmulasztotta, ennek ellenére a **Fővárosi Törvényszék az 5.Mf.680.532/2015/12.** számú ítéletével az első fokú határozatot helybenhagyta.

A jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtottam be, melynek eredményeképpen a **Kúria az Mfv.I.10.790/2016/7.** számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A határozat indokolása szerint az eljárásjogi jogszabálysértésre történő hivatkozás azért megalapozatlan, mert a kereseti kérelem meghatározta a bizonyításra vonatkozó tájékoztatás tartalmát. A perbeli esetben egy jogkérdésben kellett döntenie, így bizonyítás lefolytatására nem volt szükség, ezért az elsőfokú bíróság jogszerűen mellőzte a Pp. 3. § (3) bekezdés szerinti tájékoztatást. A másodfokú bíróság ezzel ellentétes érvelését a Kúria mint szükségtelent mellőzte.

A Bjt. 35. § (2) bekezdésével összefüggésben azt állapította meg a Kúria, hogy ez a rendelkezés a bírói jogai címszó alatt szerepel, amely egyben munkáltatói kötelezettséget is jelent. Ebből következően a bíróság elnökének a Bszi. 119. §-ában foglalt feladatai is értékelendők. Mindezek figyelembevételével tudja csak a bíróság elnöke a bíróra kiosztható ügyek számát úgy meghatározni, hogy az az eljárási és ügyviteli szabályok megtartását és az arányos munkateheret is biztosítsa. A beérkezett ügyeket kell szétosztani a bírák között, a felperes által kifogásoltan az ügykiosztásban jelentkező „véletlenszerű” elem nem zárható ki. A Bjt. 35. § (2) bekezdésében foglalt szempontok mindig a beérkezett ügyek mennyiségére vetíthetők.

Utalt továbbá arra, hogy az arányos munkateher meghatározása nem jelenthet évi szintű darabszám szerinti előre meghatározást, mert figyelemmel kell lenni például a bírák szakmai irányultságára, a bírói értékelések eredményére.

b) A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Az ügyben a fellebbezési jogot kimerítettem, a felülvizsgálati kérelem folytán a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Perújítási eljárás nincs folyamatban.

Korábban már nyújtottam be alkotmányjogi panaszt, amelynek elbírálására az utóbb előterjesztett felülvizsgálati kérelem miatt nem volt lehetőség.

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

A Kúria határozatát postai úton 2018. január 29-én vettem át (ezzel összefüggésben megjegyzem, hogy a tértivevényen a posta hibájából az szerepel, hogy más – előttem teljesen ismeretlen – címzett részére kézbesítették először a küldeményt). Nyilatkozom, hogy az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőt megtartottam.

d) Az indítványozó érintettségének bemutatása

A peres eljárásban felperesként vettem részt, emiatt az egyedi ügyben érintett személynek minősülök [Abtv. 27. §], így egyértelműen megállapítható, hogy a per a jogaimat, érdekeimet közvetlenül érinti.

e) Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Az ügyben eljáró bíróságok jogértelmezése a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességet idézett elő, erre vonatkozó álláspontomat az alkotmányjogi panasz érdemi részében külön kifejtem. Ezen a helyen – az ismétlések elkerülése érdekében – csak utalok arra, hogy az ügyelosztási rendtől való eltérés sérti a törvényes bíróhoz való jogot, ebből következően ilyen esetben a bíróság nincs szabályszerűen megalakítva, ami a perjogi szabályok szerint abszolút hatályon kívül helyezési ok, így értelemszerűen befolyásolja az ügy kimenetelét.

A bíróságok a per során a Bjt. 35. § (2) bekezdésében foglaltakat a jogszabály céljával ellentétesen értelmezték. A bírói függetlenség és a bírót megillető egyéb jogok (egészséghez való jog, egészséges munkakörnyezethez való jog) Alaptörvénynek megfelelő értelmezése esetén a keresetnek helytadó ítéletet kellett volna hozni. A „bíró jogai” elnevezésű alcímben elhelyezkedő jogszabályi rendelkezésre alapított keresetem elutasítása a jogvédelmi igényemtől történt megfosztást eredményezi. A keresetnek helytadó ítélet megnyitná az utat a bírák között fennálló alaptörvény-ellenes diszkrimináció felszámolása előtt, amely engem is személyesen érint mint az egyik leginkább leterhelt bíróságon dolgozó bírót.

Az ügy a fentiekén túlmenően alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is érint. A T. Alkotmánybíróság már több alkalommal érdemben foglalkozott a bírói jogállás és a bírói függetlenség kérdésével, mint kiemelt alkotmányjogi problémával.

A Bjt. 35. § (2) bekezdése a bírói jogállás egyik legjelentősebb eleme, amely a bírák helyzetét és munkavégzését alapvetően befolyásolja. Ha a bírói döntésben megnyilvánuló függetlenség a bírói jogállás ómegája, akkor ez a kérdés a bírói jogállás alfája. Ezalatt annyit kell érteni, hogy az ítélkező bíró függetlenségének és pártatlanságának végső célja és értelme (ómega) a döntéshez szükséges befolyásmentesség, de egy ilyen döntés meghozatalára csak egy megfelelő jogállással körülbástyázott és megfelelő munkafeltétekkel rendelkező bíró képes (ez a döntéshez vezető folyamat alfája). Ha a Bjt. 35. § (2) bekezdésében írtak érvényesítésére nincs lehetőség, akkor a bírák kiszolgáltatottá válnak, sérül a bírói függetlenség. Nem létezik olyan eset, amikor a bíró a döntéskor teljes függetlenséget élvez, de az ide vezető út során akadályozzák a működését.

2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

a) Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

A bírósági határozatok álláspontom szerint sértik az Alaptörvény alábbi rendelkezéseit:

XV. cikk (2) bekezdés

Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

XVII. cikk

(3) Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.

(4) Minden munkavállalónak joga van a napi és heti pihenőidőhöz, valamint az éves fizetett szabadsághoz.

XX. cikk

(1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.

XXVIII. cikk (1) bekezdés

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

26. cikk (1) bekezdés

A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártoknak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

b) A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása

Ügyelosztási rend a felülvizsgálati eljárásban

Nincs pontos információ arról, hogy a Kúrián mikor érkezett a felülvizsgálati eljárásban az ügyet.

A Kúria ügyelosztási rendje az utóbbi időben – a munkaügyi szakágban – érdemben nem változott. A 2016. szeptember 1-jétől hatályos ügyelosztási rend szerint a III. rész 2. pontja tartalmazza a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Munkaügyi szakágára vonatkozó előírásokat.

A szakágban három tanács működik; az ügyelosztás szervező elve az ügy tárgya szerinti szakosodás:

- a) az M. I. tanács feladatkörébe tartoznak a munkaszerződés megkötésével, módosításával, megszüntetésével kapcsolatos ügyek;
- b) az M. II. tanács feladatkörébe tartoznak – egyebek mellett – a munkavégzéssel kapcsolatos jogviták;
- c) az M. III. tanács a társadalombiztosítási jogvitákat bírálja el.

Az Alkotmánybíróság a 3357/2017. (XII. 22.) AB határozatában kimondta, hogy „[40] ... a törvényes bíróhoz való jog sérelme akár önmagában is megkérdőjelezheti az eljárás tisztességességét.” A határozat is utal a 21/2014. (VII. 15.) AB határozat megállapításaira, amelyben az ügyelosztási rend hiánya miatt a szolgálati bíróság előtti eljárásban sérültek a panaszos jogai.

A Kúria ügyelosztási rendjének áttekintése után a rendelkezésre álló adatok alapján az állapítható meg, hogy az általam kezdeményezett perben az ügy elintézésére nem az ügyelosztási szabályok szerint illetékes tanácsot jelölték ki, hiszen a per tárgya valójában az M. II. tanács referájába tartozik.

A kereseti kérelem tárgya nem a szolgálati jogviszony keletkezése, módosítása, megszüntetése, hanem annak tartalma.

Külön utalok arra, hogy az M. I. tanács intézi a munkaviszony módosításával kapcsolatos ügyeket, a jelen esetben azonban nem erről van szó, hiszen a jelen esetben ez a kinevezés módosításával összefüggő jogvitákat jelentené. A kereseti kérelem nem irányult a szolgálati jogviszony módosítására és a felek egyike sem állította a per során, hogy a szolgálati jogviszony módosult.

A per tárgya valójában a fennálló szolgálati jogviszonyból eredő igény érvényesítése, ami egyértelműen a „munkavégzéssel” kapcsolatos jogvita, így az M. II. tanács referájába tartozik.

Nincs információ arról, hogy a kijelölés során eseti jelleggel eltértek volna az ügyelosztási rendtől, de ha ilyen történt, azt is alaptörvény-ellenesnek tartom, mert erre az ügyelosztási rend nem biztosított lehetőséget. Álláspontom szerint egyébként az ügyelosztás szabályait célszerű lenne teljesen újrakodifikálni. A teljes automatizmus elméletileg szép megoldás lenne, de a gyakorlatban problémákat okozna. Jelenleg az ügyelosztás abban az értelemben „titkos”, hogy sem az ügyfél, sem a bíró nem tudja követni az ügyek kiosztására vonatkozó szabályok betartását. A legtisztább megoldás az lenne, ha az ügyeket automatikusan kiszignálnák az ügyelosztási rend szerint következő bíróra, majd ezt követően – ha van alkotmányos indoka – a kijelölést módosítaná a szignáló és erről értesítenék a feleket is. A feleknek így tudomásuk lenne az eltérés indokairól és ha

ezt valamilyen okból megalapozatlannak tartanak, akkor az eljárási szabályok szerint kifogással élhetnének az eljárás szabálytalansága miatt. Ebben az esetben tehát a jogorvoslattal sem kellene megvárni az eljárás befejezését.

Az ügyelosztási rendet nem szabad sem túlértékelni, sem alulértékelni, a szerepe azonban mindenképpen nélkülözhetetlen a törvényes bíróhoz való jog érvényesülése körében. Az ügyelosztási rend valójában csak eljárásjogi szempontból minősül formaságnak, alkotmányjogi megközelítésben viszont ez jelenti a törvényes bíróhoz való jog egyik nélkülözhetetlen tartalmi elemét.

A kifejtettek alapján az ügyelosztási rendtől való eltérés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz, ezen belül törvényes bíróhoz való jogomat sérti.

A Kúria ügyelosztási rendje a honlapján visszamenőlegesen is megtalálható (a többi bíróságra ez nem jellemző, így ez mindenképpen követendő példának számít).

Ügyelosztási rend az elsőfokú bírósági eljárásban

A jelen ügyben az elsőfokú eljárásban is sérült a törvényes bíróhoz való jog, ugyanis – előttem ismeretlen okból – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ügyelosztási rendje országosan egyedülálló sajátosságokat mutat.

Az ügyelosztási rendből annyi állapítható meg, hogy az ügy tárgya szerinti szakosodást csak egy esetben veszik figyelembe: az ún. „Bjt., Iasz., Üszt. hatálya alá tartozó ügyekben” kizárólag bírósági vezetők járnak el.

Az ügy tárgya szerinti szakosodás a gyakorlatban alkalmazott módszer, amely elősegíti az adott jogterületen való elmélyülést. Felvethető ugyanakkor, hogy maga a munkaügyi ügyszak is egyfajta ügyszak szerinti szakosodást jelent, de valóban nincs olyan előírás, hogy a bírának a beosztásuk szerinti ügyszak összes ügyét tárgyalniuk kellene.

A jelen esetben azonban egy különleges helyzet állt elő: egyes – igazságüggyel kapcsolatos – szolgálati jogviszonyokban kizárólag egy szűk bírói kör jár el, amelynél a szervező elv valójában a vezetői beosztás.

Úgy tűnik, hogy ez egyfajta „vezetői privilégium” a munkaügyi bíróságon, amelynek feltehetően valamilyen távoli múltba vesző – előttem ismeretlen – oka van.

Ez a szakosodás alkotmányjogi értelemben elfogadhatatlan több okból is. Az első ok, hogy a bírakat nem lehet különválasztani vezetői megbízással rendelkező, illetve „egyéb” kategóriára. A vezetői megbízás csak és kizárólag azt jelenti, hogy bíró a munkaidejének egy részében igazgatási – tehát az ítékezésen kívül eső – munkát is végez. A bírósági vezető nem tekinthető a bírák egyik elkülönült típusának. A vezetői megbízatás elnyeréséhez semmilyen különleges szakmai tudásra, végzettségre nincs szükség, sőt akár átlag alatti színvonalú munkát végző bíró is kinevezhető vezetőnek (ahogyan az pusztán statisztikai alapon az esetek egy részében megtörténik). Az egyetlen feltétel a határozatlan idejű bírói kinevezés, amellyel a bírák többsége rendelkezik.

A vezetői kinevezéshez semmilyen szakmai többletteljesítményre nincs szükség. A vezető is részt vesz az ítélkezésben és e téren megilleti a bírói függetlenség. Ezen túlmenően igazgatási feladatokat lát el, ahol a függetlenség nem illeti meg, sőt alkalmazkodnia kell a felsőbb vezetők pályázatában foglaltakhoz és teljesítenie kell az utasításait, beleértve az OBH elnökének utasításait is.

Az ítélkező tevékenység kulcsfogalma a bírói függetlenség, az igazgatási munka kulcsfogalma ezzel szemben az utasítás, a függőség és a felsőbb szintű vezetőnek való alávetettség.

Semmiképpen nem leértékelve az igazgatási munka jelentőségét, a fenti megállapítás után egyértelműen arra a következtetésre juthatunk, hogy a bírói függetlenséggel szöges ellentétben álló igazgatási munka nem lehet az ügyelosztás alapja.

Meggyőződésem szerint az ítélkező bírót megillető függetlenség ellenpólusát jelentő igazgatási munka semmilyen formában nem jelenhet meg az ügyelosztási rendben, emiatt eleve sérti a tisztességes és pártatlan ítélkezéshez való jogot, ha a szignálási rendben az ügy törvényes bírái közül eleve kizárják azokat, akik nem vesznek részt az igazgatási munkában.

Valójában a bírák leértékeléséről van szó, amikor az ügyelosztási rend – minden alkotmányos indok nélkül – egy ügycsoport intézésére csak a vezetőket tartja megfelelőnek és alkalmasnak.

Önmagában a vezetői kinevezés nem lehet az ügy tárgya szerinti szakosodás alapja; alkotmányjogi szempontból védhetetlen, ha egyes ügytípusok elbírálását kizárólag a vezetők számára tartják fenn.

Ezen túlmenően azonban más megközelítésben is elfogadhatatlan egy ilyen szignálási rend, aminek oka az adott ügytípus sajátosságaiban keresendő. A Bjt. hatálya alá tartozó perek szükségszerűen abból erednek, hogy a bíró és a munkáltató (bíróóság) között jogvita alakul ki. A jogvita oka a munkáltatói jogkör gyakorlójával szükségképpen összefüggésben áll, a per tárgya ugyanis a munkáltató intézkedése, mulasztása jogszerűségének megítélése.

A jogvita tárgya ebből eredően a munkáltatói jogkör gyakorlóját érinti, aki bírósági vezetői beosztásban van és a perben általában a munkáltató törvényes képviselőjeként jár el.

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ügyelosztási rendjéből a gyakorlatban az következik, hogy a sérelmet szenvedett bíró által kezdeményezett perben a bíróság vezetőjének intézkedése, mulasztása jogszerűségét szükségképpen egy bírósági vezető fogja felülbírálni.

A bíró ebből következően a vezetői intézkedést kizárólag egy másik vezető által tárgyalt perben támadhatja, az ügyelosztási rend így egyoldalúan kedvezőbb a munkáltatókra nézve. Ez nagyon rossz üzenetet hordoz és eleve kétségeket ébreszt a bíróság pártatlansága kapcsán, sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot.

Fontos hangsúlyozni, hogy a vezetőket nem feltétlenül kell eleve kizárni ezekből a perekből, de nem fogadható el, hogy az ügy tárgya szerinti szakosodás egybeessen a vezetői körrel.

A Bjt., Üszt., Iasz. hatálya alá tartozó perek intézése a munkaügyi bírák számára nem jelenthetnek problémát, sőt ezek közül az igazságügyi alkalmazottak jogviszonya lényegét tekintve nem különbözik egy közszolgálati jogviszonytól.

A bírói szolgálati jogviszony egyértelműen egyike a legkülönlegesebb jogviszonyoknak, de ezen a téren elég egyértelmű a helyzet: bármelyik bírónak, de különösen egy munkaügyi ügyszakos

bírónak ismernie kell a bírákra vonatkozó jogi szabályozást, hiszen ő maga is bíró. Valójában tehát a munkaügyi bírák egyike sem állíthatja, hogy ezen pertípushoz nem ért, hiszen nem kell külön megismerkednie a szabályozással, a Bjt.-t ugyanis – szemben az egyéb törvényekkel – hivatalból ismernie kell, ami egyetlen más munkavégzésre irányuló jogviszonyról sem mondható el. A szakértelem tehát minden bírónál rendelkezésre áll ezen a téren.

Leegyszerűsítve a helyzetet arról van szó, hogy a munkaügyi bírák esetében csak egy olyan pertípus van (a bírói jogállással összefüggő perek), amelynél értelmezhetetlen a szakosodás. Minden bírónak értenie kell a bírói jogállásra vonatkozó szabályokhoz, tehát e téren minden munkaügyi bíró szakértőnek minősül és nincs egy olyan munkaügyi bíró sem, aki ne értene ezekhez a szabályokhoz. Minden más pertípusnál elképzelhető a szakosodás, ennél az egy pertípusnál ez fogalmilag kizárt. Csupán megjegyzem, hogy a vezetők igazgatási tapasztalatának azért nincs jelentősége, mert a perben nem a vezető alkalmasságát kell megítélni (ez a szolgálati bíróság hatásköre), hanem a bírói jogállással összefüggő jogvitát kell elbírálni. Egy vezetői alkalmassággal kapcsolatos ügyben tehát előnyt jelenthet az igazgatási tapasztalat, a szolgálati jogvita tárgya ugyanakkor nem az igazgatási szakkérdés (pl. hova kell iktatni egy elnöki ügyet), hanem a bíró jogállása.

Mindezekre figyelemmel úgy vélem, hogy ebben a kérdésben alkotmányossági probléma merült fel, az ügyelosztási rend ilyen formában helytelen, szignálás alapja nem lehet, sérült a törvényes bíróhoz való jogom.

Indítványozom, hogy a T. Alkotmánybíróság szerezze be a per megindulásakor hatályos ügyelosztási rendet a munkaügyi bíróságtól (a honlapról nem érhető el).

A munkateherről általában

Az Alkotmánybíróság a 4/2014. (I. 30.) AB határozatában rámutatott, hogy „[43] A bírói függetlenség az igazságszolgáltatás függetlenségének legfontosabb garanciája. A független igazságszolgáltatás pedig a jogállami működés egyik fundamentuma. A bírói függetlenség nem alapjog, nem is a bíró kiváltsága, hanem a jogkeresők érdekét szolgálja. Ugyanakkor nemcsak igazságszolgáltatási vagy szervezési-igazgatási alapelv, hanem egyes elemeiben a bírói tisztséget viselő személy Alaptörvényben biztosított joga és kötelezettsége is.”

A fentiekből az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírák szakmai és személyi függetlenségét is garantálja, emiatt alkotmányjogi panaszban hivatkozni lehet a bírói függetlenségre.

A T. Alkotmánybíróság a fentieket a javadalmazással összefüggésben állapította meg, kifejezetten utalva a Bjt. 35. § (4) bekezdésében foglaltakra. Ez a rendelkezés a jelen ügyben érintett Bjt. 35. § (2) bekezdésével együtt a törvénynek a bíró jogait felsoroló részében található.

A bíró személyi függetlenségéhez nem csupán a megfelelő javadalmazás tartozik; ugyanilyen jelentősége van annak is, hogy a munkáját megfelelő körülmények között tudja végezni, ennek legfontosabb eleme pedig a munkateher (a bíróra kiosztott ügyek száma).

Különösebb bizonyítást nem igényel, hogy miért volt szükség ennek törvénybe foglalására: ha a bíróra kiosztott ügyek száma meghalad egy bizonyos szintet, akkor nem várható az eljárási és ügyviteli határidők betartása.

A túlterhelt bírák által intézett ügyekben szükségszerűen előforduló késedelmek kárvallottjai az ügyfelek, hiszen nem érvényesül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében említett ésszerű határidőn belül történő elbírálás követelménye.

Ezzel párhuzamosan a bíró számára is sérelmes helyzet alakul ki, mert nem képes az összes ügy határidőben történő elintézésére. Ennek szerteágazó következményei vannak, amelyek a jelenben és a távolabbi jövőben egyaránt jelentkezhetnek. A bíró a nagyobb ügymennyiség miatt nem tud megfelelően felkészülni, ami a munka minőségének rovására megy. Ebből eredően akár egy évvel később elvégzett bíróvizsgálat során is – ahol a korábbi évek ügyeit vizsgálják – rosszabb értékelést kaphat, szemben azzal a bíróval, akinek (szerencsés módon) megfelelő ügyszámmal kellett dolgoznia. A késedelmek miatt fegyelmi felelősségre vonás, egyéb szankciók is érhetik a bírót. Legfőképpen azonban kiszolgáltatottá válik, hiszen megfelelő mennyiségű és színvonalú munkavégzés mellett sem tudja teljeskörűen ellátni a feladatát.

Mindez olyan szerteágazó módon érinti hátrányosan a bíró munkáját, amely már a szakmai függetlenséget is sérti. A túlterhelt bíró nem képes teljes értékű bírói munkára, mert a mennyiség vagy a minőség terén szükségképpen problémák fognak jelentkezni.

Ha pedig az ügyszám jelentősen meghaladja a normális mértéket, akkor a bíró már csak a szabadideje terhére tudja valamennyire pótolni a lemaradást, amely a magánszféra sérelmével jár és ebből következően a személyi függetlenségét is csorbítja.

A perben eljáró bíróságok akként foglaltak állást, hogy egyéni jogsérelem bizonyítására lenne szükség, de ezen túlmenően azt is kimondták, hogy az ügyszám meghatározására valójában nincs lehetőség.

Meggyőződésem szerint mindkét álláspont téves.

Az egyéni jogsérelem kérdése

A Bjt. 35. § (2) bekezdésének kiüresítését jelenti, ha a bíróság a keresetindítás feltételeként egy már bekövetkezett egyéni jogsérelemet követel meg.

A bírónak jogos érdeke fűződik ahhoz, hogy folyamatosan megfelelő ügyszámmal dolgozzon. Az érdeksérelem már azzal megvalósul, ha a munkáltató nem határozza meg a bíróra kiosztható ügyek számát, mert így nincs lehetőség a jogalkotó által megfelelőnek tartott állapot folyamatos fenntartására. Ez olyan sérelem, amely a kereset teljesítését önmagában indokolja, egyéb sérelem bizonyítására nincs szükség.

Amennyiben a bíróságok szerint ez nem elegendő, akkor ebből az következik, hogy a bírák számára csak a már bekövetkezett konkrét sérelem esetén (pl. valamilyen szankció elszenvedése után) nyílik meg a perindítás lehetősége. Ez valójában egy „perakadály” bevezetését jelenti. Ha ezen értelmezést követjük, akkor a sérelem megelőzésére egyáltalán nincs lehetőség.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következik a bírósághoz fordulás joga, amelyet a jogerős ítéletben foglalt álláspont egy szükségtelen körülmény bizonyításának megkövetelése útján, ebből következően alaptörvény-ellenesen korlátoz.

A Bjt. nem tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy a Bjt. 35. § (2) bekezdésére alapított szolgálati jogvita csak konkrét, egyéni jog- vagy érdeksérelem esetén kezdeményezhető.

Álláspontom szerint a jogalkotó szándéka egyértelmű: azt kívánta elérni, hogy a bírák minden esetben megfelelő ügyszám mellett végezzék a munkájukat, mert csak ennek eredményeképpen biztosítható folyamatosan az ügyek határidőben történő elintézése.

Nincs szükség tehát külön, egyéni érdeksérelemre, mert a cél pont ennek megelőzése. Nem lehet a jogérvényesítést ellehetetleníteni egy ilyen „perakadály” bevezetésével.

A jogerős ítélet az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében említett bírói függetlenséget is korlátozza, az ehhez fűződő jog sérelmét okozza, amikor a törvényben írtakon túlmenő feltétel előírásával akadályozza a bírói függetlenséget védő előírás érvényesülését.

Az ügyszám meghatározásának „lehetetlensége”

Ha a Bjt. 35. § (2) bekezdése szerinti ügyszám nem határozható meg – ahogyan arra az ítéletek utalnak –, akkor valójában egy végrehajthatatlan jogszabályi rendelkezésről van szó.

A bíróság ezzel a döntésével kétségbe vonta a Országgyűlés akaratát. Ha ugyanis a jogalkotó akként rendelkezett, hogy a bírákra kiosztható ügyek számát meg kell határozni, akkor ebből az is következik, hogy az ügyszám meghatározása lehetséges.

Ennek szükségességét egyébként az is jól mutatja, hogy az elsőfokú és a másodfokú eljárásban sem sikerült megtartani a tárgyalás kitűzésére vonatkozó törvényi határidőket. Szilárd meggyőződésem, hogy a perben eljáró bírákat semmilyen személyes mulasztás nem terheli ezen a téren, ezért panaszt sem terjesztettem elő. A bírák lelkiismeretesen végezték a munkájukat, de olyan ügyszám mellett, amely az eljárási határidők teljeskörű betartását nem tette lehetővé. A per adatai is azt bizonyítják tehát, hogy szükség van a Bjt. 35. § (2) bekezdése szerinti intézkedésre, hiszen enélkül az időszerűség nem biztosítható.

Az elsőfokú bíróság által hiányolt szabályzat, egyéb végrehajtási szabályok nyilvánvalóan nem szolgálhatnak a kereset elutasításának alapjául. Soha nem lehet egy keresetet azért elutasítani, mert a törvény nem kellően pontos, hiányzik a végrehajtási jogszabály, körlevél stb.

Ha így lenne, akkor az alacsonyabb szintű norma vagy bármilyen „körlevél” hiánya megakadályozhatná egy törvényi előírás hatályosulását. Az alkotmányos elveknek megfelelő értelmezés szerint amennyiben a törvényalkotó a végrehajtási, illetve részletszabályok megalkotására senkit nem kötelezett, akkor ezekre nincs is szükség. Ilyen esetben maga a jogalkotó ítélte meg akként, hogy nincs szükség további szabályokra, hanem a jogalkalmazó (jelen esetben a munkáltató) enélkül is teljesíteni tudja a kötelezettségét.

A bíróra kiosztott ügyek számát alakító tényezők

Szakmai körökben köztudomású, hogy a bírák folyamatban lévő ügyeinek száma az alábbi egyszerű képlettől függ:

$$\begin{aligned} & \text{a korábbi időszakban folyamatban maradt ügyek száma} \\ & + \text{ a bíróra kiosztott ügyek száma} \\ & + \text{ a bíróra átosztott ügyek száma} \\ & - \text{ a bíróról átszignált ügyek száma} \\ & \underline{- \text{ befejezett ügyek száma}} \\ & = \text{ folyamatban maradt ügyek száma} \end{aligned}$$

A fenti tényezők közül az alábbiakat kell kiemelni:

A bíróra kiosztott ügyek azok, amelyek új ügyként, újraindult ügyként jelentkeznek a statisztikában. A kiosztásuknak az ügyelosztási rend előírásainak megfelelően kell történnie. A bíró ezt a változót nem tudja befolyásolni (nem válogathat az ügyek között).

Az átszignálás kétirányú lehet: a folyamatban lévő ügyszámot növeli, ha a bíró kapja az ügyet, ezzel ellentétesen csökkenti az ügyszámot, ha más bírónak adják át az ügyet. A bíró ezeket csak kivételesen tudja befolyásolni (pl. elfogultságot jelent be), de alapvetően olyan külső körülményekről van szó, amely nem a bírótól függ.

A fenti egyenletnek valójában csak egy eleme van, amely összefüggésbe hozható a bíró munkavégzésével: a befejezett ügyek száma. Természetesen ennek is van véletlenszerű eleme (pl. ha a felek megállapodnak az eljárás szünetelésében, akkor kizárólag a felek döntése folytán befejeződik az ügy), mégis ez az egyetlen változó, amely közvetlen összefüggésben van a bíró munkavégzésével.

Az ügyszámot befolyásoló négy tényező közül tehát csupán egy esetében van jelentősége a bíró által elvégzett munkának, a másik hármat nem tudja befolyásolni.

A gyakorlatban a legnagyobb problémát a beérkező ügyek száma okozza. Ha az ügyérkezés átmenetileg vagy tartósan megnő, akkor nő a bírákra kiosztott ügyek száma is. Ezzel szemben a befejezések száma csak egy szűk határon belül növelhető (ha nem így lenne, hanem a bírák könnyedén tudnák például háromszorosára, négyszeresére növelni a befejezett ügyeik számát, akkor a korábbi teljesítményüket kellene kritikusan szemlélni).

A beérkező ügyek száma és az átszignált ügyek száma a bíró szempontjából véletlenszerűen alakul, így a folyamatban lévő ügyeinek száma is véletlenszerű. Az én esetemben az ügyszám tekintetében az elmúlt években kétszeres különbség volt, ami semmiképpen nem indokolható meg alkotmányos alapon (vagy az egyik volt túl sok, vagy a másik túl kevés).

A bírói függetlenség az ítélezésre terjed ki. A bíró a munkavégzése során nem egy szabad és független alkotó tevékenységet végez, hiszen számtalan eljárásjogi, ügyviteli, munkajogi szabálynak kell megfelelnie. A bírói hatalom gyakorlása valójában az egyik leginkább szabályozott munkakör és egy jogállamban ennek így is kell lennie. Mivel a bíró közhatalmat gyakorol, a közhatalom gyakorlása pedig soha nem lehet korlátlan és ellenőrizetlen, a bírói munka minden

területét részletekbe menően kell szabályozni, természetesen az ítélező bírónak a döntésben megnyilvánuló függetlenségét tiszteletben tartva.

A bírónak ebből következően számos munkajogi és eljárásjogi kötelezettsége van, amelyek közül az egyik legfontosabb a rábízott ügyek ésszerű határidőn belüli elintézése.

A problémát az jelenti, hogy a bíró felelőssége az összes rá kiosztott ügyre kiterjed [Bjt. 36. § (1) bekezdés]. Ha korlátlan mennyiségű ügyet lehet a bíróra kiosztani, akkor a felelőssége is korlátlan. Egy ilyen értelmezés ugyanakkor nem lehet összhangban az Alaptörvénnyel.

Egyszerű tapasztalati tény, hogy nagy mennyiségű ügyet nem lehet elintézni. Nem véletlen, hogy a jogalkotó régóta küzd a bíróságok leterheltségével és kétségtelen, hogy e téren történt is előrelépés. Aligha lehet azonban azt vitatni, hogy a helyzet nem jó, hiszen az Országos Bírósági Hivatal a közelmúltban tette közzé a járásbíróságok ügyterhelése közti különbségeket annak szemléltetése érdekében, hogy javult a helyzet. A mostani „javuló” helyzet eredményeképpen is óriási – semmilyen ésszerű indokkal meg nem magyarázható – különbség van az egyes járásbíróságok között.

Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

A jelen esetben az ügyben eljáró bíróságok feladata a Bjt. 35. § (2) bekezdésében írtak értelmezése volt.

A kúriai jogértelmezés szerint valójában végrehajthatatlan a jogszabályi rendelkezés, így lex imperfecta szintjére fokozta le.

Az Alaptörvény 28. cikke folytán a bíróságoknak kötelező minden esetben vizsgálni a jogszabály célját és az értelmezés elsődleges szempontja az Alaptörvénnyel való összhang megteremtése. A jelen esetben a jogszabály célja egyértelmű:

- a) biztosítani kívánja a bíró számára a megfelelő munkafeltételeket az ügymennyiséggel kapcsolatban is („A bíró jogai” között található a rendelkezés, amit kellően orientálja a jogalkalmazót);
- b) emellett az eljárási és ügyviteli határidők betartását is egyértelműen nevesíti, ami az időszerű ítékezés alapja.

Nagyon leegyszerűsítve arról van szó, hogy a bíró számára biztosítani kell azt az ügymennyiséget, amelynél még be tudja tartani a határidőket. Ennek két pozitív hatása van egyszerre: a bíró rendezett munkakörülmények között dolgozik és ésszerű határidőn belül el lehet bírálni az ügyet.

Ha nem így van, akkor a bíró feje felett összecsapnak a hullámok és nem tudja betartani az eljárási határidőket, tehát ekkor nem csak a bíró, hanem az ügyfelek jogai is sérülnek. A magas ügyszám sérti a bírói függetlenséget is, mert – önhibáján kívül – olyan helyzetbe kerül, amikor nem tudja az esküjéhez híven elintézni az ügyeket.

Teljesen nyilvánvaló, hogy a fenti két lehetőség közül az első az alkotmányos céloknak megfelelő értelmezés.

Minden olyan értelmezést tévesnek kell tekinteni, amely szerint a bírónak bármennyi ügye lehet és a kiosztható ügyek számát nem lehet korlátok közé szorítani.

Álláspontom szerint éppen azért nem lehet megkövetelni a perindítás előfeltételeként, hogy a bírót konkrét jogsérelem érje (pl. alkalmatlansági eljárás induljon ellene, a minősítését emiatt lerontsák, fegyelmi ügyben elmarasztalják stb.), mert a bíró soha nem lehet kiszolgáltatott.

Ha előbb be kellene várni a konkrét jogsérelem bekövetkezését és csak ezután lehetne szolgálati jogvitát kezdeményezni, illetve alkotmányjogi panaszt benyújtani, akkor lenne egy olyan időszak, amikor a bíró nem élvezne alkotmányos védelmet.

Az ügymennyiség és a bírói függetlenség kölcsönhatása

A jogerős határozat alapvetően azért tartotta megalapozatlannak a keresetet, mert – a bíróság megítélése szerint – a bíróra kiosztható ügyek száma nem határozható meg.

Ebből arra is lehet következtetni, hogy ellenkező esetben – ha az ügyszám meghatározható – akkor a kereset szerint kellett volna marasztalni az alperest.

Az Alkotmánybíróság több határozatában is kifejtette, hogy nem feladata a rendes bíróságok döntéseinek felülvizsgálata, adott esetben harmad- vagy negyedszintű jogorvoslati fórumként. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény betartásán öröködik, a feladata ezért annak megítélése, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga sérült-e.

A jelen esetben tehát a T. Alkotmánybíróság nem közvetlenül azt fogja felülbírálni, hogy az ügyben eljáró bíróságok döntése anyagi jogi szempontból helytálló-e. Az Alaptörvényben biztosított jog sérelme viszont csak akkor következik be, ha a bíróság döntése nem volt helytálló, egyebek mellett a jogértelmezése nem felelt meg az Alaptörvényben foglalt szempontoknak.

A keresetben és az eljárás során előadott érveim szerint a bíróra kiosztható ügyek száma meghatározható. Az első kérdés az, hogy itt egy iránymutatásról van-e szó vagy a bírót megillető alanyi jogról.

Ezzel összefüggésben külön kiemelem, hogy a jogalkotó nem általánosságban szabályozta ezt a kérdést, hanem a Bjt. 35. § (2) bekezdését a bíró jogaira vonatkozó szabályok között helyezte el és egyértelműen nem többes számban fogalmaz.

Ebből arra lehet következtetni, hogy a jogalkotó nem irányelvet alkotott és nem is a bírókra általánosságban irányadó (de az egyes bírákat meg nem illető) „alapvető jelentőségű szabályról” van szó, hanem a bírókra kiosztható ügyek számát személyekre lebontva kell megállapítani.

Logikus, hogy a hasonló típusú ügyeket intéző bírák (pl. járásbíróságon polgári ügyben eljáró bíró, munkaügyi bíró, cégbíró) terhelése között ne legyen eltérés, pontosabban csak olyan mértékben, ami megindokolható. Ebből következően elvárható, hogy az irányszámok országosan egyenlők

legyenek, de ettől függetlenül a bíróra kiosztható ügyek számát személyekre lebontva kell meghatározni.

Nagyon sok – a bíró személyében rejlő – oka lehet az eltérő ügyszámnak, például:

- a) részmunkaidős foglalkoztatás;
- b) részleges kirendelés másik bíróságra (egyszerre két helyen dolgozik);
- c) a bíróságon belül többféle munkát végez (elsőfokon ítéleznek és részt vesz a másodfokú tanács munkájában);
- d) igazgatási feladatokkal történt megbízás;
- e) bírói tanács tagja stb.

Logikus tehát, hogy két tényezőt kell figyelembe venni a Bjt. 35. § (2) bekezdése szerinti intézkedés meghozatalakor:

1. a bíró által intézett ügyek típusa;
2. személyes körülmények.

Nem kell tudományos elemzés, csak sok éves tapasztalat annak meghatározásához, hogy mely ügyszám felett nem lehetséges a határidők betartása; efelett a bíró(ság) túlterheltnak minősül.

A tapasztalati tény első megközelítésben nem tűnik megfoghatónak a jogalkalmazó számára, pedig nagyon egyszerűen bizonyítható, hogy helyük van a jogalkotásban és a jogalkalmazásban egyaránt. A víz 100 °C-nál forrni kezd, ez fizikai törvényszerűség, amely bizonyítható. A hőségriadók különböző fokozatait ugyanakkor 25 / 27 °C középhőmérséklet felett rendelik el. Nincs olyan fizikai törvényszerűség, amely ezt megindokolná. Az emberek hőérzete különböző és az egészségi állapotuk is nagymértékben befolyásolja, hogy mennyire tudják tolerálni a magas hőmérsékletet. A hőségriadóhoz kapcsolódó értékek valójában olyan megfigyelésen alapuló tapasztalati tények, amelyeket a jogalkotó, jogalkalmazó szervek figyelembe vesznek.

A jogalkotó, jogalkalmazó szervek tehát figyelemmel kísérik az emberek reakcióit: annál a hőmérsékletnél, amely a többség számára már nehezen elviselhető, hőségriadót rendelnek el.

Ugyanezt kell tenni a bíróságok esetében is: figyelemmel kell kísérni az ügymennyiség alakulását. Ha egy bíróságon az ügyszám meghaladja az átlagot és a bírák számára gondot jelent a határidők betartása, akkor nagyon valószínű, hogy indokolatlanul magas ügyszámmal dolgoznak.

Logikailag ez egyértelműen bizonyítható: ha valahol nő az ügymennyiség és ezzel párhuzamosan rosszabbodnak az időszerűségi mutatók, akkor hiba lenne arra következtetni, hogy a bírák tömegesen elhanyagolják a munkájukat. Ha a bírói kar nem változott, de egy külső körülmény változott (nő az ügyszám), akkor a negatív jelenség okát elsőként a változó tényezőben kell keresni.

Alkotmányossági szempontból tehát a következő kérdést kell feltenni: tekinthető-e személyében függetlennek az a bíró, aki olyan problémákkal küzd, amelyeket a saját erejéből nem tud elhárítani?

A kulcsszó az, hogy saját erejéből nem tudja elhárítani a problémát. Ha az ügyszám meghaladja a Bjt. 35. § (2) bekezdésében foglalt mértéket, akkor az ügyek egy része esetében a bírónál fogalmilag kizárt, hogy határidőben intézkedjen. Példaként: ha az a tapasztalati tény, hogy egy adott ügyszakban egy bíró 100 folyamatban lévő ügyet tud felelősségteljesen, probléma nélkül intézni,

akkor a 150-es ügyszám a gyakorlatban azt jelenti, hogy van 50 olyan ügy, amelynél – akarata és legjobb szándéka ellenére – késedelmesen fog intézkedni.

Az ügyeket a bíró nem maga választja, hanem egy munkáltatói döntés folytán hozzá rendelik. A kedvezőtlen helyzetet tehát nem a bíró idézte elő, hanem a munkáltató. A felelősség azonban a törvény szerint a bírót minden egyes ügyért egyformán terheli.

A bírói függetlenség, ezen belül a szakmai függetlenség lényege, hogy a bíró döntésében kizárólag szakmai szempontok érvényesüljenek és ne legyen olyan körülmény, amely befolyásolja a bíró munkáját. A személyes függetlenség lényege, hogy a bíró jogállása, illetve általában az élethelyzete alkalmassá tegye a szerepének betöltésére.

A bírói függetlenséget sérti minden olyan körülmény, amely akadályozza a bírót az Alaptörvényben írtaknak megfelelő módon történő ítélező tevékenység végzésében.

Ezen a ponton párhuzamba állítható a gazdasági függetlenség hiánya és az extrém ügymennyiséggel leterhelt bíró helyzete. Önmagában egyik sem befolyásolja a bíró pártatlanságát, hiszen a gazdasági függetlenségétől megfosztott és a leterhelt bíró egyaránt tud pártalan döntést hozni. A bírói függetlenséget azonban mindkét tényező korlátozza, mert nem tud teljes értékű bíróként működni, nem tud megfelelni a hivatásával szemben a társadalom részéről vele szemben támasztott elvárásoknak.

Az eredmény szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a bíró miért kiszolgáltatott: a gazdasági függetlenségétől megfosztott bíró és az elintézhetlen mennyiségű munkával leterhelt bíró egyaránt nem képes a feladatát ellátni.

Összefoglalva a fentieket arra a következtetésre juthatunk, hogy a bírói függetlenség Alaptörvényben foglalt követelményének szerves része és abból közvetlenül levezethető a Bjt. 35. § (2) bekezdésében törvényi szinten megfogalmazott elvárás.

Általános megközelítésben: a bírói függetlenséget sérti, ha egy bírónak az ésszerű kereteket meghaladó ügymennyiséggel kell foglalkoznia, így a bírói függetlenség részét képezi annak garantálása is, hogy csak az objektíven elintézhető (elvárható) ügymennyiség elvégzésével bízzák meg.

A bírói függetlenséghez elválaszthatatlanul hozzátartoznak a kiszámítható munkakörülmények, ennek részeként az előre meghatározott, egyértelmű követelményrendszer. Csak ennek teljesülése esetén beszélhetünk például objektív alapú szakmai minősítésről és csak ez lehet a számonkérés alapja.

A fentiek bizonyítására elegendő fordított irányból megközelíteni a kérdést: objektívnek tekinthetjük-e azt a szakmai minősítést, ahol nincs objektív követelményrendszer? A bíró minősítésénél egyebek mellett a mennyiségi mutatókat is értékelik (pl. befejezések száma). Objektív-e az a minősítés, ahol ennek nincs semmilyen mérőszáma? A normális helyzet az lenne, ha az összes bíró esetében összehasonlítható lenne a befejezések száma. Jelenleg nem ez a helyzet, aminek az oka az, hogy a folyamatban lévő ügyek száma között jelentős eltérés van, így a befejezések száma sem mérhető össze. A mennyiségi értékelés úgy történik, hogy az adott bíróság átlagához viszonyítják az adatokat, tehát ha a bíró egy leterhelt bíróságon dolgozik, akkor a jó minősítéshez az országos átlagnál több munkát kell végeznie. Ha a bíró teljesítménye meghaladja az

országos átlagot, de az adott bíróságon csak átlagos statisztikai adatai vannak, akkor nem fog kiváló minősítést kapni. Ennek nincs semmilyen alkotmányos alapja.

A fenti problémákat kivétel nélkül vissza lehet vezetni arra az alapvető problémára, miszerint nincs meghatározva a bíróra kiosztható ügyek száma, így nincs egységes követelményrendszer sem (a teológiából kölcsönzött fogalommal ezt a kérdést tekinthetjük az igazságszolgáltatás „eredendő bűnének” is, amelyből sok egyéb megoldatlan kérdés származtatható).

A bírákra kiosztott ügyek számának meghatározása, az egységes és objektív követelményrendszer tehát a bírói függetlenség egyik eleme, amelynek végrehajtására alkotta meg az Országgyűlés a Bjt. 35. § (2) bekezdésében található imperatív előírást.

Az ügyben eljáró bíróságok a kereset elutasításával kiüresítették a fenti jogszabályi előírást, az imperatív jellegét tagadva kimondták, hogy az ügyszám nem határozható meg, tehát lex imperfecta szintjére fokozták le, megfosztva így a valós tartalmától.

A pihenéshez való jog, a megfelelő munkafeltételek és a diszkrimináció tilalma

A bíró is munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll, így az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdése folytán megilletik az egészségét, biztonságát, méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételek.

Ehhez kapcsolódik az Alaptörvény XX. cikk (1)-(2) bekezdése, amely szerint a testi és lelki egészséghez való jog érvényesülését – egyebek mellett – a munkavédelem megszervezésével is biztosítani kell.

A munkavédelmi szabályok már egy évtizede pszichoszociális kockázatként értékelik a munkavállalót ért stresszt [a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 87. § 1/H.]. Köztudomású ennek egészséget romboló hatása.

Ha a bírót megfosztják a Bjt. 35. § (2) bekezdésében biztosított jogától, akkor ezáltal (díjazás nélküli) többletmunkára kényszerítik. A bíró felelőssége a rá kiosztott ügyekre terjed ki, így kénytelen a szabadidejét is feláldozni, aminek következtében sérül a pihenéshez való joga [Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdés]. Az ügyszám növekedésével párhuzamosan egyre több késedelmes intézkedés lesz, amely értelemszerűen a stressz növekedésével jár együtt, így az egészséghez való joga és az egészségét tiszteletben tartó munkafeltételekhez való joga is sérül.

Végezetül ki kell emelni azt is, hogy amennyiben a Bjt. 35. § (2) bekezdésében foglaltak nem érvényesülnek, ez óhatatlanul diszkriminációhoz vezet.

Ha az ügymennyiséget nem szabályozzák, akkor az országban a véletlenszerű tényezők hatására alakul az ügyszám. Ennek eredményeképpen egyes helyeken – ahol kevés az ügyérkezés – határidőben tudnak intézkedni. Más bíróságokon – ahol magas az ügyérkezés – a folyamatban lévő ügyek száma megemelkedik és nem tudnak határidőben intézkedni.

Az összehasonlítható csoport tagjai a magyarországi bírások, akik közül így egyeseknél teljesül a Bjt. 35. § (2) bekezdés szerinti ügymennyiség, a többenél nem teljesül. Ennek elhárítása a törvényhozás és a bírósági igazgatás közös feladata.

Mivel a kiosztható ügyek száma a fent ismertetettek szerint véletlenszerű, a bírák között valójában egy véletlenszerű tényező alapján alakul ki különbség. Ez a különbségtétel – a fentiek szerint – sérti a leterhelt bírák – beleértve magamat is – egészségéhez, egészséges munkakörnyezethez, pihenéshez való jogát.

A fenti különbségtételnek nincs semmilyen alkotmányos indoka, amelyet az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése tilalmaz.

Ennek a helyzetnek az elhárítására az lenne alkalmas, ha meghatároznák az egyes bírákra kiosztható ügyek számát. Az intézkedés elmulasztása így e vonatkozásban is sérti az alkotmányos jogaimat. A jogerős ítélet a keresetemet elutasította, ezáltal konzerválja ezt a történelmileg kialakult, véletlenszerű elemek által alakított különbséget.

3. Egyéb nyilatkozatok és melléletek

A végrehajtás felfüggesztését nem kezdeményeztem.

A személyes adataim nyilvánosságra hozatalához nem járulok hozzá.

Az ügyben született első- és másodfokú, valamint felülvizsgálati határozat kiadmányait a bíróság küldi meg a T. Alkotmánybíróság részére, ezért ezeket nem csatolom a panaszomhoz [17/2014. (XII. 23.) OBH utasítás 118. § (1) bekezdés].

Budapest, 2018. március 30.

Tisztelettel:

